

בבית המשפט העליון

בש"פ 5408/15

לפני: כבוד השופטת א' חיות

העורר: עזרא שיינברג

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 2.8.2015 במ"ת 52362-07-15 שניתנה על ידי כבוד השופט י' אברהם

תאריך הישיבה: כ"ז באב התשע"ה (12.8.2015)

בשם העורר: עו"ד אפרים דמרי; עו"ד אהרון מרגלית

בשם המשיבה: עו"ד עדי שגב

החלטה

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בנצרת (השופט י' אברהם) מיום 4.8.2015 בה התקבלה בקשת המדינה לעצור את העורר עד תום ההליכים נגדו.

רקע עובדתי

1. ביום 27.7.2015 הוגש נגד העורר כתב אישום המחזיק 13 אישומים והמייחס לו ביצוע עבירות מין שונות ובהן אינוס, מעשה סדום ומעשים מגונים וכן ביצוע עבירות של שיבוש מהלכי משפט, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות ואיומים. על פי הנטען בכתב האישום, בין השנים 2000 ל-2015 שימש העורר כראש ישיבת "אורות הארי" (להלן: הישיבה), אשר עברה בשנת 2002 לעיר צפת

ממקום מושבה הקודם בהר מירון. העורר, שנחשב בקרב עדת מאמיניו כ"צדיק ומקובל", שימש במהלך תקופה זו כגורם מייעץ וכמשענת עבור רבים שפנו אליו בנושאים שונים ועל פי הנטען ניצל את האמון הרב שניתן בו כדי לבצע עבירות מין בנשים שביקשו את עצתו ועזרתו. העורר, כך נטען, נהג לגרום לאותן נשים להאמין כי הן סובלות מבעיות רפואיות ואחרות אשר הוא יוכל לסייע בפתרון באמצעות טיפולים אותם כינה "טיפול הרפיה". בשלבים הראשוניים של טיפולים אלה אמר העורר לאותן נשים שהן יכולות לבצע את טיפולי ההרפיה בעצמן על-פי הדרכתו שהועברה אליהן בהודעות טקסט או בדואר אלקטרוני ובחלק מהמקרים, הורה להן לגעת בגופן, באיבר מינן ולעתים אף להחדיר אצבעות לתוך איבר מינן. בהמשך, כך נטען, אמר העורר לאותן הנשים כי יש צורך שהוא יבצע בהן את טיפולי ההרפיה בעצמו ולאחר מכן נפגש עמן, נגע בגופן והחדיר אצבעות וחפצים אל איבר מינן. כתב האישום ממשיך ומפרט כיצד נהג העורר לעתים לבקש מהנשים לגעת בעצמן בגופן ולהחדיר את אצבעותיהן או חפצים לתוך איבר מינן תוך שהוא נועד עמן בשיחות וידאו או ביקש מהן לצלם את עצמן בעירום ולהעביר אליו את התצלומים והכל תוך מצג שווה לפיו נועד הדבר לצורך ביצוע אבחון או "טיפול הרפיה מרחוק" ובאחד המקרים אף הוגדר הדבר על ידו כ"חדירה רוחנית" (ראו האישום השביעי). בחלק מהמקרים, כך על פי הנטען, אמר העורר לנשים שהטיפול בהן דורש שהן עצמן תבצענה בו "טיפול הרפיה", כדי לקבל ממנו "שפע ואור" ובמסגרת "טיפולים" אלו נגעו חלק מהנשים בגופן, באשכיו ובאיבר מינו החשוף, עיסו את איבר מינו, מצצו אותו ובלעו את נוזל הזרע שלו. לאחר ביצוע התקיפות המיניות, לכאורה, הזהיר העורר את הנשים כי הפסקת הטיפול בהן או חשיפת הטיפול בפני אחרים עלולה לפגוע בהן ובבני משפחתן.

שנים עשר האישומים הראשונים בכתב האישום מגוללים את סיפוריהן של 12 מתלוננות שונות, ומתארים אירועים הדומים בעיקרם לאלו שתוארו לעיל. האישום ה-13 מייחס לעורר עבירה של השמדת ראיה. על פי הנטען באישום זה, לאחר שנודע לעורר בחודש יוני 2015 כי רבני העיר צפת דורשים ממנו למסור להם את המחשבים והטלפונים הניידים שלו נוכח תלונות שהוגשו נגדו, הוא הורה

למזכיר הישיבה להשליך את הכונן הקשיח שבמחשב שלו, להחביא את הכוננים החיצוניים ולפרמט את הטלפון הנייד שלו.

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום הגישה המדינה בקשה למעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו. בבקשה נטען כי לאחר שבחודש יוני 2015 הוגשו לרבני העיר צפת תלונות נגד העורר הוא התקשר לשתיים מן המתלוננות והורה להן שלא לחשוף את מעשיו ואף מסר להן גרסה שקרית אותה ביקש כי ימסרו. עוד נטען כי ביום 2.7.2015 נעצר העורר בשדה התעופה בדרכו לעזוב את הארץ, לאחר שבדק במשטרת ישראל אם יש נגדו צו עיכוב יציאה. המדינה טענה כי בידיה ראיות טובות להוכחת העבירות המיוחסות לעורר ובהן הודעות של 12 מתלוננות, הודעה של מתלוננת נוספת שעניינה התיישן, הודעות מטעם רבני העיר צפת ומכתב בכתב ידו של העורר הקושר עצמו לחלק מהמתלוננות. המדינה הוסיפה כי בידיה גם הודעות של בני הזוג של חלק מהמתלוננות, תצלומים וסרטון של חלק מהמתלוננות אשר נתפסו אצל העורר, ממצאי מחשב ועוד. כמו כן נטען כי העורר קושר עצמו לחלק נכבד מן המעשים המיוחסים לו. נוכח המסוכנות הנשקפת מן העורר והעובדה כי המתלוננות חוששות ממנו וכי הוא אף ניסה לשבש את הליכי המשפט טרם מעצרו, עתרה המדינה למעצרו עד תום ההליכים, כאמור. המדינה ציינה כי נוכח המתואר ונוכח ביצוע עבירות המין גם באמצעות מחשב וטלפון נייד, אין חלופת מעצר שתוכל לאיין את המסוכנות הרבה הנשקפת מן העורר, את החשש להימלטותו מהליכי שפיטה וכן את החשש לשיבוש הליכי משפט.

החלטת בית המשפט המחוזי

3. לאחר שקיים דיון בבקשה ביום 2.4.2015 החליט בית המשפט המחוזי ביום 4.8.2015 לקבל את בקשת המדינה ולהורות על מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. בית המשפט ציין כי העורר הסכים לקיומן של ראיות לכאורה, אך טען כי עוצמת הראיות מצדיקה לשקול מעצר באיזוק אלקטרוני וביקש כי שירות המבחן יערוך לו תסקיר מעצר. בית המשפט קבע כי גם אם יקבל את הסברי העורר לעניין ניסיון יציאתו מן הארץ, ניתן לקבוע כי נשקפת מן העורר מסוכנות מוגברת הנלמדת מן המעשים שביצע לכאורה בנשים שסרו למרותו וראו

בו מדריך וסמכות רוחנית. בית המשפט הוסיף כי העורר ניצל, לכאורה, את מעמדו לשם ביצוע העבירות המיוחסות לו ואף נקט מול המתלוננות בטקטיקות של הפחדה והצגת מצגים לפיהם הן חולות ובידו הכוח לרפאן. עוד נקבע כי נוכח השפעתו הרבה של העורר על קהילתו, קיים חשש ממשי להשפעה על עדים וכי ראיות לתמיכה בכך נמצאות למכביר בחומר החקירה, אך אין צורך לפרטן נוכח הסכמתו של העורר לקיומן של ראיות לכאורה, ונוכח העובדה כי יוחסו לו עשר עבירות של שיבוש מהלכי משפט ושתי עבירות של הדחה בחקירה. אשר לטענת העורר לפיה עוצמת הראיות לכאורה אינה מצדיקה מעצר מאחורי סורג ובריה ועל-כן יש להורות על קבלת תסקיר מעצר לצורך שחרורו למעצר בפיקוח אלקטרוני, קבע בית המשפט כי בחומר הראיות מצויות אמנם עדויות של מתלוננות בהן נטען כי הסכימו למעשי העורר, אך בכך אין להועיל לו שכן השאלה בהליכים נגדו אינה האם הן הסכימו לביצוע המעשים המיוחסים לעורר אלא האם ההסכמה ניתנה מרצון חופשי או הושגה במרמה. בית המשפט קבע, אפוא, כי בעניינו של העורר מתקיימת תשתית ראייתית לכאורית מוצקה המלמדת הן על מסוכנות מוגברת והן על חשש ממשי להשפעה על עדים ושיבוש הליכי משפט.

בית המשפט הוסיף ודחה את בקשת העורר לעריכת תסקיר מעצר בעניינו, בקובעו כי בין העורר לנפגעות העבירה ומשפחותיהן ישנה מערכת יחסים רגישה אשר נוצלה על-ידי העורר, ובהינתן העובדה שבחומר החקירה ישנן ראיות המעידות על כך אין צורך בקבלת חוות דעת של שירות המבחן בנושא. בית המשפט ציין בהקשר זה כי לעורר השפעה "כמעט מאגית" על בני קהילתו והשפעה זו בשילוב יכולותיו האישיות הגבוהות ובקיאותו הרבה בתפעול כלים טכנולוגיים המאפשרים קשר עם אחרים, מלמדים כי נשקפת ממנו מסוכנות רבה. אשר לטענות העורר בדבר מצבו הרפואי, ציין בית המשפט כי לא השתכנע שאין אפשרות להחזיק את העורר במעצר ולטפל בו במערך הרפואה של שירות בתי הסוהר. מטעמים אלו כולם, קבע בית המשפט כי הגשת תסקיר לא תוסיף מאומה על הידוע כבר והוסיף וקבע כי אין ליתן בעורר את האמון הנדרש לצורך שחרורו לחלופת מעצר בפיקוח אלקטרוני. בית המשפט הורה, אפוא, על מעצרו עד תום ההליכים נגדו.

מכאן הערר.

טענות הצדדים

4. העורר אינו חולק על קיומן של ראיות לכאורה או על קיומה של עילת מעצר, אך טוען כי בחלק מהאישומים עוצמת הראיות נמוכה ובחלקם האחר היא בינונית, ובכך יש כדי להקרין על הנכונות לשחררו לחלופת מעצר. בטיעונו בכתב הוסיף העורר כי בכוונתו להפנות לראיות ספציפיות במהלך הדיון בעניינו, אך טענה זו נזנחה על-ידו בהמשך. עוד טוען העורר כי היה מקום לשלוח אותו לתסקיר מעצר נוכח מצבו הרפואי, נוכח מורכבות האישומים נגדו, נוכח העובדה כי ההליך הפלילי צפוי להימשך זמן רב וכן בהינתן העובדה כי אין לו עבר פלילי. העורר מוסיף וטוען בהקשר זה כי בית המשפט שלל הכנת תסקיר מעצר בעניינו מבלי שקבע ממצא בכל הנוגע לאפשרות כי חלופת מעצר תקהה את המסוכנות הנשקפת ממנו. לבסוף טוען העורר כי תיקון 11 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: תיקון 11 ו-החוק או חוק המעצרים) מחייב את בית המשפט שהגיע למסקנה כי אין חלופת מעצר מתאימה לנאשם לבחון האם לא ניתן להסתפק ב"מעצר תחת פיקוח אלקטרוני" ולשיטת העורר בית המשפט לא ביצע את המוטל עליו לפי תיקון 11. אשר על כן, עותר העורר לשחררו לחלופת מעצר ולחלופין להורות על הכנת תסקיר מעצר בעניינו לצורך בחינת האפשרות לשחררו למעצר תחת פיקוח אלקטרוני.

5. המדינה מצידה סומכת ידיה על החלטתו של בית המשפט המחוזי וטוענת כי בית המשפט אינו חייב לבחון חלופת מעצר תחת פיקוח אלקטרוני בעניינו של כל נאשם. בעניינו, כך טוענת המדינה, השמתו של העורר תחת פיקוח אלקטרוני אין די בה לאיין את המסוכנות הטבועה הנלמדת לגביו מן המעשים המיוחסים לו והמועצמת נוכח השפעתו הרבה על אנשים בכלל ועל קהל חסידיו בפרט, אשר יוכלו לפגוש בו במקום חלופת המעצר או להיוועד עמו באמצעים טכנולוגיים שונים מבלי שהפיקוח האלקטרוני יוכל למנוע זאת. המדינה מוסיפה וטוענת בהקשר זה כי העורר אינו רואה פסול במעשים המיוחסים לו והדבר מעצים את

מסוכנותו ועוד היא סבורה כי הטענה לפיה אין לעורר עבר פלילי היא מוקשית, בהינתן העובדה כי העבירות המיוחסות לו בוצעו על פני למעלה מעשר שנים. אשר למצבו הרפואי של העורר טוענת המדינה כי ניתן לטפל בו במתקני הרפואה של שירות בתי הסוהר.

דיון והכרעה

6. נקודת המוצא לדיון היא כי העורר אינו חולק, כאמור, על קיומן של ראיות לכאורה או על קיומה של עילת מעצר. עיקר טענותיו של העורר מתמקדות באפשרות לקבוע חלופת מעצר בעניינו ובהקשר זה הוא טוען, בין היתר, כי תיקון 11 לחוק המעצרים מחייב את בית המשפט לבחון אפשרות לשחררו למעצר תחת פיקוח אלקטרוני. תיקון 11 לחוק המעצרים אשר נכנס לתוקף ביום 16.6.2015, מסדיר את מעמדו המשפטי של "מעצר בפיקוח אלקטרוני" ואת המנגנון ליישומו. במסגרת התיקון האמור תוקן גם סעיף 21(א) לחוק המעצרים הודן בסוגיית המעצר לאחר הגשת כתב האישום והוא קובע כך –

"הוגש כתב אישום, רשאי בית המשפט שבפניו הוגש כתב האישום לצוות על מעצרו של הנאשם עד תום ההליכים המשפטיים, ובכלל זה על מעצרו בפיקוח אלקטרוני..." (לנפקויות של ניסוח זה ראו בש"פ 5285/15 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 11 (10.8.2015) (להלן: עניין פלוני)).

התנאים למתן צו למעצר בפיקוח אלקטרוני נקבעו בסעיף 22(א) לחוק

המעצרים שזו לשונו:

22.ב. (א) מצא בית המשפט כי התמלאו התנאים למתן צו מעצר לפי הוראות סעיף 21(א), וכי לא ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של שחרור בערובה כאמור בסעיף 21(ב)(1), רשאי הוא, בכפוף לשאר הוראות סעיף זה, להורות כי חלף החזקת העצור במקום מעצר, יימצא העצור במקום שיקבע ולמשך תקופה שיקבע, בתנאי פיקוח אלקטרוני (בחוק זה – מעצר בפיקוח אלקטרוני), אם התקיימו כל אלה:
(1) הנאשם נתן את הסכמתו לכך;

(2) בית המשפט מצא כי בנסיבות המקרה מעצר בפיקוח אלקטרוני יאפשר את השגת תכלית המעצר, לאחר ששקל, בין השאר, את כל אלה:
 (א) חומרת העבירה שבה מואשם הנאשם;
 (ב) עברו הפלילי של הנאשם;
 (ג) אם נעצר הנאשם במעצר בפיקוח אלקטרוני בעבר – האם עמד בתנאי הפיקוח, בהתאם לדיווח שימסור התובע לעניין זה.

סעיף 22ב(א) לחוק המעצרים הנ"ל מורה, אפוא, כי משהגיע בית המשפט למסקנה שיש לעצור נאשם עד תום ההליכים נגדו וכי לא ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של שחרורו בערובה, הוא רשאי - בכפוף לשאר ההוראות המנויות בסעיף - להורות כי חלף החזקת העצור מאחורי סורג ובריה הוא יימצא "במקום שיקבע" בפיקוח אלקטרוני (ראו לעניין זה עניין פלוני, פסקה 12; ראו גם: בש"פ 5427/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 להחלטתו של השופט י' זנציגר (12.8.2015)).

אכן, איזוק אלקטרוני הוא אמצעי המאפשר להדק את הפיקוח על יציאת נאשם מן המקום שעליו יורה בית המשפט חלף מתקן הכליאה, אך איזוק אלקטרוני אין בו מענה הולם לכל אותם המקרים שבהם, כבענייננו, מסוכנותו של הנאשם אינה מתמצית אך בחשש ליציאתו מאותו המקום. בהחלטתו המפורטת והמנומקת היטב עמד בית המשפט קמא על ההשפעה העצומה שיש לעורר על בני קהילתו כמי שהיה ולגבי חלקם אולי עודנו מנהיגם הרוחני; על טקטיקות ההפחדה שלו; ועל הסיכון הטמון בכל אלה הן להישנות עבירות והן לשיבוש הליכי משפט. בית המשפט קמא אף הוסיף והדגיש בהקשר זה את יכולותיו של העורר לתפעל כלים טכנולוגיים שונים ועל הסיכון הטמון בכך.

ברי על כן – אף אם הדברים לא נכתבו על ידו "ברחל בתך הקטנה" – כי בית המשפט קמא סבר ובצדק כי איזוק אלקטרוני איננו האמצעי האפקטיבי המתאים להתמודדות עם המסוכנות הנשקפת מן העורר במקרה דנן או עם החשש המובהק לשיבוש הליכי משפט המתעורר בעניינו.

7. אשר לבקשת העורר כי בית המשפט יורה על הכנת תסקיר מעצר בעניינו. אין בחוק המעצרים חובה סטטוטורית להכנת תסקיר מעצר בעניינו של כל נאשם (סעיף 21א לחוק), וכבר נפסק כי אין לנאשם זכות קנויה שייערך תסקיר מעצר בעניינו. עוד נפסק כי אף שיש לנקוט בעניין זה גישה גמישה הבוחנת כל מקרה לפי נסיבותיו, ייתכנו מקרים שבהם יתרשם בית המשפט כי המסוכנות הנשקפת מן הנאשם היא כה גבוהה עד כי לא ניתן לאיינה בדרך של חלופת מעצר ותסקיר מעצר בעניינו אינו נדרש (ראו: בש"פ 3717/15 אבו רמזאן נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (4.6.2015); בש"פ 27/15 יונס נ' מדינת ישראל (15.1.2015)).

במקרה דנן סבר בית המשפט קמא כי עניינו של העורר נמנה עם אותם מקרים שבהם אין להורות על הכנת תסקיר מעצר, בציינו כי מן התמונה הלכאורית שהתגבשה עד עתה ניתן להיווכח כי המסוכנות הנשקפת מן העורר היא כה גבוהה עד כי בשלב זה לא תסכון חלופת מעצר.

מסקנה זו אינה מצדיקה התערבות.

העורר מואשם, כאמור, בביצוע שורה ארוכה של עבירות מין חמורות לאורך שנים בשתיים עשרה מתלוננות וכן בעבירות רבות של שיבוש מהלכי משפט והשמדת ראיות. לא אחת נפסק כי שחרורו של נאשם בעבירות מין לחלופת מעצר היא החריג ולא הכלל (ראו למשל, בש"פ 4073/11 איגור גולדמברג נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (21.7.2011)), והדברים יפים לעניינו בפרט בהינתן המסוכנות הרבה הנלמדת מריבוי המעשים לאורך זמן, מריבוי המתלוננות, וממעמדו של העורר כסמכות רוחנית עליונה בקהילתו בה נחשב כ"צדיק ומקובל" שאנשים סרים למרותו ומבקשים את עצתו. מעמד זה נוצל, לכאורה, על ידי העורר לצורך ביצוע המעשים המיניים המחפירים המיוחסים לו וכן לצורך השפעה על המתלוננות תוך שיבוש הליכי משפט לאחר שמעשיו החלו להיחשף. בנסיבות אלה, המסוכנות הנשקפת מן העורר היא אכן גבוהה מאוד והחשש לשיבוש הליכי משפט על ידו אף הוא מובהק וברור. על כן, אין מקום להתערב במסקנה אליה הגיע בית המשפט קמא כי לעת הזו חלופת מעצר קונקרטי לא תסכון ומשכך אין להורות על עריכת

תסקיר מעצר בעניינו. אשר לטיפול הרפואי הנדרש לעורר – כפי העולה ממכתב שירות בתי הסוהר מיום 11.8.2015 העורר מקבל טיפול רפואי המתאים למצבו ומערך הרפואה של השירות מסוגל להמשיך וליתן מענה לצרכיו של העורר בהקשר זה.

8. בשל כל הטעמים המנויים לעיל - הערר נדחה.

ניתנה היום, ב' באלול התשע"ה (17.8.2015).

ש ו פ ט ת